

Uden tilgivelse kan man ikke gå videre

Velintegreret flygtningefamilie i Tarm hjælper nyankomne flygtninge

Da familien Umuganwa for godt 10 år siden kom til Danmark som flygtninge fra krig og folkemord i det østafrikanske land Rwanda, fik de gennem den kirkelige organisation Luthersk Mission tilbudt en dansk kontaktfamilie. Kontakten udviklede sig til et mangeårigt venskab, der har været med til at åbne døren til lokalsamfundet og skabe tryghed i en ny og meget anderledes hverdag. I dag har familien et stort dansk netværk og er en aktiv del af lokalsamfundet i den vestjyske by Tarm, hvor de for fire år siden købte hus. Sidste år blev de selv kontaktfamilie for to nyankomne flygtningefamilier.

En stiv kuling rusker i de nøgne træer på den stille villavej, hvor Marie Christine Umuganwa bor sammen med sin mand Sylvain, der er buschauffør, og parrets tre børn Princia (13), Aubry (11) og Santiana (8). Hun venter med varm kaffe og dansk frokostbord.

- Vi føler, at vi har overskud til at hjælpe andre. Vi ved jo, hvordan det er at komme fra borgerkrig med en helt anden bagage og skulle begynde forfra ligesom et lille barn, siger Marie Christine om baggrunden for, at familien det sidste år har været kontaktfamilie for to nyankomne congolesiske familier.

Hun sidder ved spisebordet i familiens store lyse stue, hvor kunsthåndværk og smukke træfigurer fra hjemlandet knytter bånd mellem fortid og nutid. Roligt og lavmælt fortæller hun om sin egen barndom i skyggen af ulmende borgerkrig i det lille østafrikanske land, der siden selvstændigheden i 1959 har været plaget af etniske spændinger og magtkampe. Om flugt og folkemord og overmenneskelige kræfter til at fortsætte og ikke give op. Inden hun kom til Danmark i 2000 gennem familiesammenføring med sin mand Sylvain, der havde fået asyl året før, havde hun været flygtning tre gange.

- At fortælle er terapi. Livet er jo ikke bare de gode ting. Det er som en lang tråd, hvor der er nogle kæmpe knuder, som man bare skal igennem for at komme videre, siger hun reflekterende.

- Selvfølgelig har der været øjeblikke, hvor jeg var vred på Gud. Men det er jeg ikke længere. Det, der er sket, kan jeg ikke bruge til noget. Nu handler det om i morgen. Uden tilgivelse kan man ikke gå videre. Jeg har ikke nogen bitterhed i mit hjerte.

Fortiden

For Marie Christine er det vigtigt at kunne tale åbent om fortiden. Derfor får de tre børn svar, når de spørger til familiens historie.

- Jeg siger det, som det er. De ved godt, at deres morfar blev skudt under folkemordet, og at vi mistede mange andre.

Marie Christine voksede op i en lærerfamilie som nummer tre i en søskendeflok på syv. Forældrene var katolikker, og hver søndag gik hele familien i kirke. Hun husker stadig barndommens fulde kirker med glade mennesker i alle aldre. Faren var altid parat til at hjælpe andre og var en meget afholdt mand.

Men der kom tidligt mørke skygger ind over barndommen. Hun var kun fire år, da familien første gang måtte flygte.

- Jeg husker tydeligt, at jeg havde to dukker, jeg ville have med. Jeg forstod jo ikke, at vi skulle skynde os. Vi flygtede ud i skoven sammen med en faster. Vores forældre var ikke hjemme. Der var mænd med macheter. Mennesker blev dræbt. Da vi senere vendte tilbage, var vores hus brændt ned. Vi havde ikke noget som helst. Vi startede forfra og boede hos venner og bekendte, indtil mine forældre fik bygget noget op igen.

Da Marie Christine var 22 og færdiguddannet folkeskolelærer, måtte familien igen flygte. Også denne gang mistede de alt.

- Krig er noget, vi altid har levet med. Men i begyndelsen af 1990'erne blev det værre og værre. Mange blev dræbt. Vi gemte os hos naboer. På et tidspunkt flygtede jeg alene. Jeg gik til hovedstaden Kigali, hvor

min far var, og videre til Burundi, hvor jeg boede hos noget familie. Efter seks måneder flygtede jeg til Congo, hvor jeg boede hos min storebror. Her fik jeg senere mulighed for at læse ved universitetet, hvor jeg mødte min mand.

Folkemord

Da krigen brød ud i april 1994, boede Marie Christine stadig i Congo. Tre dage før myrderierne startede, var hun kommet på besøg hos familien i Rwanda.

- Min far blev dræbt to dage efter, at krigen startede. Vi var alle sammen i huset, da en soldat kom ind. Han skød min far uden for vores hus. Vi så, hvad der skete. De fleste, der blev myrdet dengang, blev ikke engang begravet, men vi fik lov at begrave min far i en kiste.

- Bagefter ville vi søge tilflugt i en kirke. Men præsten sagde nej. Vi måtte ikke komme ind i kirken. Senere hørte vi, at alle i kirken var blevet myrdet.

Efter farens død flygtede Marie Christine ud af byen sammen med sin mor, to yngre søstre og en niece.

- Mange blev dræbt hver dag. Først flygtede vi sydpå, hvor en bekendt skjulte os. Så flygtede vi videre til Burundi. Hver dag spurgte vi hinanden: "Hvordan har dit hjerte det? Tror du, vi dør i dag?" Når vi spurgte min mor, om hun var bange, sagde hun altid nej. "Se den lange vej, vi er kommet. Hvorfor skulle jeg være bange?"

Gud hjælp os

I juli 1994, tre måneder efter at krigen var brudt ud, vendte de tilbage til Rwanda.

- Hele byen var tom. Vores hus var ødelagt. Man skulle bare finde et andet hus og flytte ind. Og finde ting i andre huse. Vi havde ingenting. Absolut ingenting. Kun de sko, vi havde på. Vi havde tabt rigtig mange kilo. Vi havde jo ikke spist. Det er uforståeligt. Somme tider kan jeg heller ikke forstå det.

- Min mor begyndte at arbejde igen. Vi levede af hendes løn og fødevarehjælp fra FN. Senere fik jeg arbejde i en privat virksomhed. Mange børn havde mistet deres forældre. Nogle kom og boede hos os. På et tidspunkt havde vi 12 ekstra børn i vores hus. Vi delte det lidt, vi havde. Man kan godt overleve uden at spise hver aften.

- Somme tider tænker jeg: Hvorfor fik jeg lov at overleve? Jeg har ikke noget svar. Når man oplever det, vi oplevede, bliver man næsten tom i hovedet. Vi vidste, at kun Gud kunne hjælpe os. Rigtig mange mennesker gav os penge og hjælp os videre uden at kende os. Det må have været Guds engle. Hver dag vi overlevede, sagde vi tak til Gud.

Dansk kontaktfamilie

I dag er hverdagen i parcelhuset i den lille vestjyske stationsby præget af taknemmelighed, glæde og voksende overskud. At det har været en stor hjælp for familien, at de tidligt fik en dansk kontaktfamilie fra et aktivt kristent miljø, er Marie Christine ikke i tvivl om. Senere fik familien også danske bedsteforældre, der kunne passe børnene, når de var syge,

- Vores kontaktfamilie forklarede os alt det, vi ikke forstod, og som kommunen ikke havde tid til at forklare. De hjalp min mand med at få arbejde som buschauffør og har hjulpet os rigtig meget med alt muligt. De stod også faddere, da vores børn blev døbt i den katolske kirke. Vi ringer stadig sammen og besøger ofte hinanden - også uden forudgående aftale, siger hun med et smil, for hun ved udmærket, at det ikke er så almindeligt i Danmark.

Familien er katolikker men kommer også i en lokal valgmenighed og i Luthersk Mission.

- Vores børn går i børneklub og teengruppe i missionshuset. En veninde havde børn i børneklubben, og så kom vores børn også med. I missionshuset inviterede de os til middage på tværs og kom og hentede os, inden vi fik bil. Middage på tværs er en stor glæde for os. Der har vi lært rigtig mange danskere at kende.

Investering i fremtiden

For fire år siden afsluttede Marie Christine en uddannelse som social- og sundhedshjælper. I dag arbejder hun på en demensafdeling på et plejehjem.

- Vi kunne ikke bruge vores uddannelser i Danmark - både på grund af sproget og på grund af systemet. I dag er jeg meget glad for mit arbejde. Det er meget tilfredsstillende at hjælpe svage mennesker. Den dag jeg fik arbejde og kunne sige farvel til bistandshjælp, gik jeg ind i kirken og tændte lys og takkede Gud.

I dag går to af de tre børn på en kristen friskole, og det er planen, at den ældste datter om to år skal på efterskole.

- Det koster mange penge, men det er en investering i fremtiden. Måske er det vores børns generation, der skal bringe fred til vores land.

BMF